

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

J m é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Kateřiny Šimáčkové, soudce zpravodaje Davida Uhlíře a soudce Tomáše Lichovníka o návrhu stěžovatele **M.K.**, zastoupeného Mgr. Petrem Němcem, advokátem, sídlem Mendíků 1396/9, Praha 4, proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 8. února 2016 sp. zn. 20 Co 180/2015, za účasti **Krajského soudu v Brně** jako účastníka a **SMART Capital, a. s.**, sídlem Hněvotínská 241/52, Olomouc, jako vedlejší účastnice řízení, takto:

I. Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 8. února 2016 sp. zn. 20 Co 180/2015 bylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo stěžovatele vlastnit majetek zaručené čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 8. února 2016 č. j. 20 Co 180/2015 se ruší.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností doručenou Ústavnímu soudu dne 22. 4. 2016 stěžovatel navrhl zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí. Tvrdí, že tímto rozhodnutím bylo zasaženo do jeho ústavně

garantovaných práv a svobod, zejména práva na spravedlivý proces zaručeného čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a práva vlastnit majetek zaručeného čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě a čl. 11 odst. 1 Listiny.

2. V ústavní stížnosti je popsán průběh řízení před obecnými soudy, kterého se stěžovatel účastnil jako povinný.

3. Usnesením JUDr. Tomáše Vrány, soudního exekutora Exekutorského úřadu Přerov (dále jen „soudní exekutor“), ze dne 30. 12. 2014 č. j. 103 Ex 10649/12-34 byla na návrh stěžovatele zastavena exekuce k uspokojení pohledávky vedlejší účastnice ve výši 21 175 Kč s příslušenstvím vyplývající z rozhodčího nálezů Mgr. Michala Navrátila ze dne 19. 8. 2011 č. j. 6157/2011 a nákladů exekuce. Výrokem II. byla vedlejší účastnici uložena povinnost nahradit stěžovateli náklady právního zastoupení v exekučním řízení ve výši 9 995 Kč a výrokem III. jí byla dále uložena povinnost nahradit stěžovateli již zaplacené náklady exekuce ve výši 11 175 Kč. Výrok II. a III. byl zdůvodněn zaviněním vedlejší účastnice.

4. Proti výroku II. a III. podala vedlejší účastnice odvolání. V něm uvedla, že v době uzavření smlouvy o úvěru, která obsahovala rozhodčí doložku, nebyl v judikatuře ustálen názor, že v obdobných případech je rozhodčí doložka neplatná. Nebylo proto možné jí přičítat k tíži návrh na nařízení exekuce.

5. Usnesením Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) ze dne 8. 2. 2016 sp. zn. 20 Co 180/2015 bylo usnesení soudního exekutora ve výrocích II. a III. změněno tak, že se žádnému z účastníků ani soudnímu exekutorovi náhrada nákladů řízení nepřiznává. Krajský soud v odůvodnění uvedl, že dne 19. 8. 2011, kdy byl vydán exekuční titul, ani 20. 3. 2012, kdy byl soudní exekutor pověřen vedením exekuce, nemohl být účastníkům jednoznačně znám přístup Nejvyššího soudu k neplatnosti rozhodčí doložky, neboť rozhodným je den 10. 7. 2013, kdy došlo k jednoznačnému sjednocení soudní praxe, a to rozhodnutím velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu.

II.

Argumentace stěžovatele

6. Stěžovatel v ústavní stížnosti vyjádřil nesouhlas s rozhodnutím krajského soudu. Jeho argumentace se soustředí zejména na rozhodný okamžik odstranění nejednotného přístupu k neplatnosti rozhodčí doložky. Uvádí, že krajským soudem zmíněné rozhodnutí pouze řešilo procesní dopady již judikovaných důvodů neplatnosti rozhodčích doložek. K tomu dodává, že sám Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 27. 8. 2015 sp. zn. 25 Cdo 167/2014 určil dva okamžiky, které lze označit za významné pro sjednocení praxe. Konkrétně šlo o usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2011 sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, z něž vyplývá sjednocení praxe k neplatnosti rozhodčí doložky, a o usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2013 sp. zn. 31 Cdo 958/2012, z něž vyplývají dopady na exekuční řízení. Podle stěžovatele tak vedlejší účastnice již 11. 5. 2011 musela vědět o neplatnosti rozhodčích doložek. Tato skutečnost musela být známa rovněž obecným soudům, stěžovatel navíc poukazuje na specifika exekuce jako běžícího procesu. Napadené usnesení krajského

soudu proto považuje za nepřezkoumatelné, neboť jeho úvahy se neopírají o důkazy a objektivní skutečnosti.

7. Na základě uvedeného stěžovatel navrhl zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí.

III. Vyjádření účastníků

8. Ústavní soud v rámci přípravy vyzval krajský soud a vedlejší účastníci k vyjádření k ústavní stížnosti. Krajský soud pouze odkázal na písemné odůvodnění napadeného usnesení, vedlejší účastnice se k ústavní stížnosti nevyjádřila. Vyjádření krajského soudu Ústavní soud nezasílal stěžovateli k replice, neboť by, s ohledem na pouhý odkaz na odůvodnění napadeného usnesení, nepřinesla nic nového.

IV.

Procesní předpoklady projednání ústavní stížnosti

9. Ústavní soud podle zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s požadavky § 29 až § 31 zákona o Ústavním soudu a ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu *a contrario*), neboť stěžovatel nemá k dispozici jiné zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva.

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

10. Ústavní soud po seznámení se s obsahem ústavní stížnosti, vyjádřením účastníka a vyžádaným spisem dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

11. Ústavní soud považuje za nutné připomenout, že právo na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy a čl. 36 odst. 1 Listiny je porušeno, pokud je komukoliv upřena možnost domáhat se svého práva u nezávislého a nestranného soudu, popř. pokud soud odmítá jednat a rozhodovat o podaném návrhu, event. pokud zůstává v řízení bez zákonného důvodu nečinný. V této souvislosti Ústavní soud dodává, že jeho úkolem je ochrana ústavnosti (čl. 83 Ústavy). Není tedy součástí soustavy soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy) a nenáleží mu ani výkon dohledu nad jejich rozhodovací činností. Postup v soudním řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu a výklad jiných než ústavních předpisů a jejich aplikace jsou záležitostmi obecných soudů [srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 9. 1996 sp. zn. II. ÚS 81/95 (U 22/6 SbNU 575)]. Ústavní soud může do jejich činnosti zasáhnout pouze tehdy, pokud právní závěry obecných soudů jsou v příkrém nesouladu se skutkovými zjištěními nebo z nich v žádné možné interpretaci odůvodnění nevyplývají, nebo pokud porušení některé z norem tzv. podústavního práva v důsledku svévole (např. nerespektováním kogentní normy), anebo v důsledku interpretace, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti (např. uplatněním přepjatého formalismu při aplikaci práva), zakládá porušení základního práva nebo svobody.

12. Podstatou ústavní stížnosti je nesouhlas stěžovatele se závěrem krajského soudu, že rozhodným okamžikem, od něž lze považovat rozhodovací praxi za jednotnou, je 10. 7. 2013, kdy bylo vydáno usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 958/2012.

13. Z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2013 sp. zn. 31 Cdo 958/2012 skutečně vyplývá, že nevydal-li rozhodčí nález rozhodce, jehož výběr se uskutečnil podle transparentních pravidel, resp. byl-li rozhodce určen právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, a nemůže-li být akceptovatelný ani výsledek tohoto rozhodování, pak tento rozhodčí nález není způsobilým exekucním titulem. Současně je však nutné přihlídnout k závěrům Nejvyššího soudu vyplývajícím z usnesení ze dne 11. 5. 2011 sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, z něž vyplývá sjednocení přístupu k neplatnosti rozhodčích doložek. Na tomto místě je nutné souhlasit se stěžovatelem, že rozhodným okamžikem pro dovození sjednoceného přístupu rozhodovací praxe k neplatnosti rozhodčích doložek je skutečně okamžik vydání usnesení ve věci sp. zn. 31 Cdo 1945/2010. Pozdější usnesení ve věci sp. zn. 31 Cdo 958/2012 pouze rozvádí dopady dřívějších závěrů na exekucní řízení. To však nic nemění na závěru, že vedlejší účastnice a obecné soudy si musely od 11. 5. 2011 být vědomy skutečnosti, že rozhodčí doložky (ve smyslu doložky v nyní posuzované věci) jsou neplatné, a proto nikdy nemohou založit pravomoc rozhodce k vydání exekucního titulu ve smyslu § 274 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, a § 40 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekucního řádu, ve znění pozdějších předpisů. Lze tedy konstatovat, že byť se napadené usnesení krajského soudu opíralo o rozhodnutí Nejvyššího soudu, které na nyní posuzovanou věc dopadá, jsou jeho závěry v příkrém nesouladu s dalšími zjištěními, neboť krajský soud nezohlednil dřívější rozhodovací praxi Nejvyššího soudu, z níž lze sjednocení přístupu k neplatnosti rozhodčích doložek a tím i k nedostatku pravomoci rozhodce vydávajícího exekucní titul jednoznačně dovodit.

14. Ze stejných důvodů lze rovněž vyslovit zásah do stěžovatelova práva vlastnit majetek zaručeného čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě a čl. 11 odst. 1 Listiny.

15. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti stěžovatele vyhověl a usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 8. 2. 2016 sp. zn. 20 Co 180/2015 zrušil podle § 82 odst. 1, odst. 2 písm. a) a odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 27. června 2017

Kateřina Šimáčková
předsedkyně senátu